

УДК: 338.45:553.98

О.О. Лапко, д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів та кредиту,
Міжнародний університет фінансів

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ІНВЕТОРИ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА РИНКУ ЧИСТОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

Розглянуто необхідність та організаційні механізми залучення інституціональних інвесторів до вирішення проблем фінансового забезпечення сталого розвитку та контролю за відповідністю діяльності компаній принципам сталого розвитку. Обґрунтовані проблеми, які гальмують забезпечення сталого розвитку в Україні, а саме: відсутність відповідного законодавства та ґрунтовної стратегії сталого розвитку. Враховуючи значні суми необхідних інвестицій та їхній довгостроковий характер, підкреслено особливу роль фондів суверенного добробуту у вирішенні завдань природоохоронної діяльності енергетичних компаній. На прикладі позитивного досвіду найбільш прогресивних суверенних фондів у регулюванні та контролі діяльності крупних компаній з дотримання принципів сталого розвитку обґрунтовано необхідність прийняття Україною повноцінної стратегії сталого розвитку та доручення до її реалізації нафтогазових та інших небезпечних для екології традиційних енергетичних компаній.

Ключові слова: інституціональні інвестори, сталий розвиток, проблеми, стратегія, суверенні фонди, енергетичні компанії, інноваційні фінансові механізми, контроль.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Стрімке зростання ринків капіталу, зростаюча в усьому світі орієнтація цих ринків на "зелені технології" і чисту енергетику, виникнення нових сучасних фінансових інструментів, а також фондів стимулювання сталого розвитку, які з'явилися у відповідь на економічний спад останніх років, відкривають широкі можливості для створення ефективної системи фінансування глобальної структурної трансформації економіки в напрямку сталого розвитку. Особливо актуальною проблема забезпечення сталого розвитку є на енергетичному ринку. За даними ООН, на сьогодні 1,6 мільярда людей мають обмежений доступ до електропостачання та 2,4 мільярда — до сучасних видів пального для приготування їжі та обігріву помешкань. Використанням традиційних енергетичних носіїв і технологій зумовлюється інтенсивне забруднення довкілля. До того ж за нинішніх масштабів і темпів зростання обсягів споживання викопних видів палива (нафти, газу, вугілля, урану) очікується, що уже в першій половині XXI століття через вичерпання запасів почне скорочуватися використання природного газу, нафти і нафтопродуктів, що значно ускладнить

функціонування енергетики та транспорту. Найбільш високими темпами вичерпуються ресурси нафти та природного газу.

Європейська комісія розробила перелік завдань (так звану Дорожню карту) для країн ЄС, відповідно до якої для них визначені стратегічні орієнтири щодо здійснення переходу до 2050г. до конкурентоспроможної низьковуглецевої економіки. Країни повинні забезпечити мобілізацію інвестиційних ресурсів на вирішення проблем в сфері енергетики (зміна структури енергетичного балансу на користь поновлюваних джерел енергії, політика енергоефективності), транспорту (модернізація рухомого складу та його інфраструктури із забезпеченням вимог екологічності), впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в усі сфери життя. Проблеми енергоефективності при цьому приділено особливу увагу, а саме – заплановано скорочення емісії парникових газів (GHG- greenhouse gases-carbon dioxide, methane, nitrous oxide, and fluorinated gases-and options for reducing emissions) на 20%; збільшення в енергетичному балансі до 20% поновлюваних джерел енергії; зростання до 20% енергоефективності [1]. Україна має долучитися до забезпечення сталого розвитку через співпрацю з міжнародними установами та

урахування їхніх вимог в національній стратегії сталого розвитку. Втім, залишається багато проблем, які ускладнюють можливість розроблення та реалізації Стратегії сталого розвитку України.

Для реалізації стратегії сталого розвитку в глобальному масштабі необхідні значні фінансові ресурси. Особливої гостроти поставлені завдання набувають в умовах продовження воєнних дій на Сході України, що вимагає реалізувати політику фінансової економії, та існуючої на державному рівні корупції. Це не дозволяє відволікати великі суми коштів з бюджету у вигляді довгострокових інвестицій в екологічні проекти. Важливу роль у вирішенні завдання фінансування сталого розвитку можуть зіграти інституційні інвестори, які вкладають кошти у фінансування таких проектів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Вченими різних країн світу досліджується проблема забезпечення сталого розвитку у різних аспектах, однак ця проблема носить переважно прикладний характер і значною мірою залежить від нормативно-законодавчих актів, що прийняті міжнародними організаціями, інвестиційними компаніями, урядами окремих країн стосовно просування по шляху сталого розвитку. Дотепер тривають дебати про те, чи є сталий розвиток принципом, обов'язковим для виконання відповідно до міжнародного права для всіх країн; чи він стосується лише тих країн, які уклали договори, що включають у себе такий принцип; чи це взагалі не обов'язковий принцип, а скоріше цільовий орієнтир політики міжнародного права.

Так, деякі нормативні документи згадують про важливість сталого розвитку у своїх Преамбулах, – наприклад, СОТ, при цьому визнаючи, що це не обов'язковий принцип для права. Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату (РКИК ООН, UNFCCC) включає сталий розвиток у свою Преамбулу як частину своїх цілей, і зараховує його до принципів своєї діяльності, але потім окремо заявляє про те, що ці принципи функціонують

тільки як рекомендації для учасників Договору. Втім, у Декларації Ріо-де-Жанейро встановлено основні принципи, що необхідні для досягнення сталого розвитку, головною ідеєю яких є те, що єдиним способом досягти успіху в економічному й соціальному розвитку є необхідність зв'язати їх з екологічним захистом. Проте, захист і поліпшення якості екології повинні відбуватися в тісному зв'язку з економічним розвитком, що може привести до збільшення росту в сполученні із соціальним розвитком, миром і безпекою.

Поза залежністю від того, хто як інтерпретує концепцію сталого розвитку – як обов'язкову для виконання чи ні, – країни, які взяли на себе зобов'язання по сталому розвитку за допомогою договорів або інших міжнародних правових інструментів, повинні балансувати економічні, соціальні й екологічні пріоритети в процесі свого розвитку заради інтересів майбутніх поколінь.

Постановка завдання. Метою статті є розвиток теоретичних положень та механізмів забезпечення сталого розвитку підприємств енергетичного ринку на засадах залучення коштів інституціональних інвесторів, які зацікавлені у сталому розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. За даними Міжнародного енергетичного агентства [2], до 2020р. потрібно залучити інвестиції в розмірі 24 трлн USD (далі – дол.). Крім того, для зниження викидів в атмосферу парникових газів протягом 2012-2030 р.р. необхідні інвестиції в розмірі 36-42 трлн дол., що відповідає щорічним інвестиціям приблизно 2 трлн дол. або 2% глобального річного ВВП. Сьогодні тільки 1 трлн дол. інвестується в відповідні програми щорічно. Виникає потреба в пошуку додаткових ресурсів в розмірі 1 трлн дол. на рік. В поточне десятиліття тільки сектор виробництва енергії потребує інвестицій в 6,35 трлн дол. (2010-2020 рр.) для зменшення на 50% пов'язаної з виробництвом енергії емісії CO₂ (в порівнянні з 2005 р.).

Країни, що розвиваються не можуть самотужки впроваджувати проекти ВЗВ через їхню надвисоку вартість, тому, в межах Рамкової конвенції ООН з кліматичних змін, сторони погодилися надавати допомогу країнам, що розвиваються у розгортанні таких проектів.

Організації та країни, які надають значні кошти на цілі розвитку в країнах, що розвиваються включають: ЄС, Глобальний інститут вилучення і зберігання вуглецю (ВЗВ), Норвезький уряд, уряд Великобританії, уряд США. Ці організації та країни надають пряму фінансову підтримку конкретним проектам з ВЗВ, а також фінансують інші механізми фінансування ВЗВ через міжнародні організації, такі як Азіатський банк розвитку, Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво, Лідерський форум по зменшенню викидів CO₂ (The Carbon Sequestration Leadership Forum – CSLF), Світовий банк. Для збільшення використання ВЗВ необхідно не тільки значне бюджетне фінансування. Довгострокова стратегія розширення використання ВЗВ має бути закріплена в низькокарбоневій стратегії розвитку держави, яка підтримується відповідними законодавчими актами. На сьогодні тільки 3 країни відповідають критеріям Міжнародного агентства з енергетики щодо необхідної політичної та законодавчої підтримки впровадження ВЗВ: Австралія, Норвегія та Великобританія. Вони упроваджують програми розвитку і політику, спрямовану на підвищення ефективності довгострокової стратегії розширення використання ВЗВ. Проте, для досягнення глобального прогресу в ВЗВ необхідно, щоб більша кількість країн приєдналася до зобов'язань у цій сфері. В іншому разі приватний сектор не буде інвестувати у цей сектор, не відчуваючи підтримки з боку держав, гарантій, часткового прийняття на себе ризиків, фінансування найбільш ризикових частин реалізації проектів.

Для досягнення цілі «2 градусів С», упродовж цього десятиліття необхідні інвестиції в сектори енергетики, транспорту, будівництва та промисловості у 24 трлн дол. США. Тільки необхідні інвестиції в сектор енергетики становлять 6,4 трлн дол. США, з яких на Китай припадає приблизно 30 %, стільки ж – на Європу та США разом. Для порівняння, інвестиції для досягнення цілей «6 градусів С» становлять 19 трлн дол. США. Відхід від традиційної енергетики, заснованої на корисних копалинах, призведе до значного зменшення споживання нафти, газу та вугілля. Вважається, що у рамках цілей «2 градусів С» тільки за рахунок

зменшення споживання корисних копалин буде збережено 4 трлн дол. США у період з 2010 по 2020рр., що відповідає зменшенню споживання пального на 10600 мегатонн на рік. Однак після цього періоду необхідно створити умови для перетікання інвестиційних потоків в інші капіталомісткі галузі і технології з меншим споживанням пального.

Разом з тим, тільки невеликий обсяг цих коштів було надано інституційними інвесторами. За розрахунками ОЕСР, менше 1 % глобальних активів пенсійних фондів прямувало безпосередньо в інфраструктурні інвестиції, більшість яких не належать до чистої економіки. Інвестиції страхових компаній в сектор інфраструктури вимірюються в млрд дол., натомість їх сумарні активи складають щонайменше 19,3трлн дол.

Пенсійні фонди, згідно з даними Bloomberg New Energy Finance [3], інвестували в чисту енергетику приблизно 50 фондів прямих інвестицій, які залучили 21 млрд дол. за період з 2002р. по 2010р. Точна сума участі пенсійних фондів не розкривається. Крім того, згідно [4], були здійснені 27 транзакцій з акціями, облигаціями і кредитами (на 12 млрд дол. протягом 2004 – 2011р.р.), а також 12 угод з венчурними фондами і приватними компаніями (на суму 9 млрд дол. протягом 2002 – 2011рр.), до яких долучалися пенсійні фонди.

Інтерес інституційних інвесторів до чистої енергетики зростає. Вони вкладають кошти у фінансові продукти, пов'язані зі зміною клімату, і формують угруповання з іншими інвесторами для здійснення таких інвестицій. Так, в групі IGCC з активами в 7,5 трлн Євро об'єдналися 75 європейських інституціональних інвесторів, в т.ч. – ключові пенсійні фонди. Їх основна мета полягає в збільшенні інвестицій в низьковуглецеву економіку [5].

Мережа інвесторів за кліматичними ризиками (Investor Network on Climate Risk) під керуванням Ceres об'єднує 100 установ США з сумарними активами 10 трлн дол. Їх мета – виявлення можливостей і ризиків зміни клімату, вирішення питань політики та управління, які перешкоджають утворенню для інвесторів постійних умов і принципів роботи на ринках капіталу.

Група інвесторів з кліматичних змін (Investor Group on Climate Change) Австралії та Нової Зеландії з сумою активів 700 млрд австралійських дол. обрала метою підвищення обізнаності населення, заохочення передового досвіду в плані аналізу і поширення інформації, пов'язаної зі зміною клімату [6]. Азійська група інвесторів з кліматичних змін (AIGCC) вивчає забезпечення присутності азіатських інвесторів програм зміни клімату на форумах і обговореннях, розуміння перспектив і тенденцій в регіоні і проводить координацію роботи з іншими світовими інвесторами із зазначеної проблематики.

Клуб довгострокових інвесторів (Long-term Investors Club) із сукупними активами 3 трлн дол. об'єднує 14 фінансових установ, в основному з державних, які займаються обґрунтуванням довгострокових інвестиційних фондів та інструментів, а також визначенням інструментів для їх залучення до вирішення питань сталого розвитку.

Глобальна страхова група ризику кліматичних змін ClimateWise з активами в 3 трлн дол. об'єднує понад 40 лідируючих страхових компаній, які обрали собі за мету аналіз ризиків і включення зміни клімату в інвестиційні стратегії.

Причому 285 інституційних інвесторів, які підтримали Глобальну інвестиційну ініціативу щодо кліматичних змін (Global Investor Statement on Climate Change), володіють активами в 20 трлн дол. США. Загальна кількість підписали Принципи відповідального інвестування ООН (UNPRI) становить понад 850 інституційних інвесторів з активами під їх управлінням в обсязі 25 трлн дол. Якщо такі тенденції в фінансуванні інституційними інвесторами програм сталого розвитку збережуться, то в наступному десятилітті вони набудуть статусу стратегічних інвесторів у вирішенні завдань збереження клімату, зниження енергоефективності та освоєння альтернативних джерел енергії.

На сьогодні вкладення пенсійних фондів в технології, пов'язані з чистою енергетикою, є дуже низькими (менше 1%) [7]. Інформація щодо вкладання інших інституційних інвесторів в чисту енергетику дуже обмежена. На противагу, вкладання інституційних інвесторів в компанії традиційної енергетики, засновані на

традиційних видах палива, складає 5-8%. Залучення необхідного фінансування на проекти в чистій енергетиці вимагатиме значного збільшення частки фінансування інституційними інвесторами цієї сфери. Проте збільшення інвестування чистої енергетики інституційними інвесторами вимагає дотримання адекватного співвідношення ризику та доходності. Натомість, урядова політика має коригувати ринкові вади через систему регуляторних заходів і політики, направленої на усунення розриву між інвестиційними ризиками та ринковими обмеженнями. Крім того, уряди мають запропонувати необхідні регуляторні рамки для чистої енергетики, кліматичної та інвестиційної політик для залучення необхідного капіталу в цей сектор.

Приватний капітал почав інтенсивно інвестувати в сектор чистої енергетики в посткризовий період. У грудні 2011р. Bloomberg New Energy Finance (BNEF) зафіксував 1 трлн дол. США інвестицій у відновлювану енергетику, енергоефективність та технології "розумної енергії", починаючи з 2004 р [3]. За даними ОЕСР, деякі країни, які є лідерами в питаннях чистої енергетики, змогли залучити необхідні інвестиції для зменшення емісії в секторі виробництва енергії і промисловості. Наприклад, Данія зменшила емісію парникових газів на 25%, збільшивши на 50% накопичення капіталу для інвестування в енергетичне устаткування і машинобудування.

Однак особливу роль у світовій фінансовій системі при вирішенні енергетичних, екологічних і кліматичних проблем починають грати державні фонди суверенного добробуту (ФСБ).

Фонд суверенного добробуту – це особливий тип організації колективного інвестування, який створюється урядом для досягнення макроекономічних цілей. Активи ФСБ формуються за рахунок профіциту платіжного балансу, прибутків центральних банків від операцій з валютою, надходжень від приватизації, бюджетного профіциту, а також надходжень від експорту унікальних невідновлюваних сировинних ресурсів.

Станом на початок 2012 року активи, які знаходяться під управлінням ФСБ, оцінювалися міжнародними експертами в 4,8 трлн дол. [8], що

на 60% більше аналогічного показника в 2008 р, що свідчить про досить високі темпи зростання. Фінансова потужність ФСБ вже перевищує сумарні активи хедж-фондів майже в 2,7 рази. Для порівняння, хедж-фонди оцінюються в 1,8 трлн дол., взаємні фонди – в 23,5 трлн дол., страхові компанії – 24,5 трлн дол., пенсійні фонди – 30,0 трлн дол., а сукупний світовий валовий внутрішній продукт (ВВП) – 79,0 трлн дол. за паритетом купівельної спроможності. Список активів, в які інвестують ФСБ, включає державні і приватні боргові зобов'язання, акції, нерухомість, деривативи, інфраструктурні проекти, хедж-фонди, а також прямі іноземні інвестиції.

Під управлінням ФСБ знаходиться 20,5% глобальних суверенних золотовалютних резервів (2,1 трлн дол.). За оцінками МВФ, ФСБ володіють суверенними облигаціями країн світу в обсязі 500-600 млрд дол. Прогнозується нарощування обсягів суверенних облигацій у володінні ФСБ. Значна концентрація ФСБ спостерігається в країнах – експортерах нафти, а також в багатих на природні ресурси країнах. Лідерами по створенню ФСБ серед країн-експортерів нафти є Кувейт, Катар, ОАЕ, Саудівська Аравія, Венесуела, а також штат Аляска в США. Серед країн, які сформували ФСБ за рахунок надходжень від експорту інших корисних копалин (міди, алмазів і т.п.), знаходяться Австралія, Чилі, Ботсвана.

На 5 країн світу припадає 75% сукупних активів світових ФСБ: Китай 1,14 трлн дол. США (29%); ОАЕ – 783 млрд. Дол. США (16%), Норвегія 560 млрд. Дол. США (12%), Саудівська Аравія 478 млрд дол. США (10%) і Сінгапур 405 млрд дол. США (8%).

За регіональним розподілом активів під управлінням ФСБ лідирує Азіатський регіон (1,9 трлн дол., Або 40,0% всіх активів під управлінням ФСБ). На Близький Схід припадає 1,6 трлн дол. (35,0%), Європи 802 млрд дол. США 17,0%, Америки 3,0%, Африки 3,0%, і інші регіони 2,0% відповідно.

ФСБ створюються державами з метою акумулювання надлишку ліквідних ресурсів та здійснення інвестицій, орієнтованих на вирішення завдань національного розвитку (в тому числі – стратегічного характеру). Співпраця з ФСБ несе значні перспективи розширення

формату міжнародного фінансового співробітництва, яке зумовлюється насамперед їх вагомим довгостроковим фінансовим потенціалом. Разом з тим, з огляду на специфіку діяльності ФСБ (не підзвітність регуляторам інших держав, закритість інформації про діяльність, непрозорість принципів інвестування та ін.), При певних умовах вони можуть здійснювати економічне і фінансове тиск на окремі суб'єкти міжнародних економічних відносин.

За класифікацією МВФ [9], ФСБ розподіляються на п'ять типів, а саме:

- ощадні фонди для майбутніх поколінь (цільова орієнтація – конвертація невідновлюваних сировинних активів в портфель диверсифікованих активів і пом'якшення наслідків "голландської хвороби");

- стабілізаційні фонди (цільова орієнтація – захист бюджету і економіки країни від коливань світових цін на сировину);

- корпорації з управління резервами (цільова орієнтація – підвищення доходів від накопичених в країні золотовалютних резервів);

- фонди розвитку (цільова орієнтація – фінансування ключових соціально-значущих проектів або будівництво стратегічних об'єктів відповідно промислової політики держави);

- резервні фонди на непередбачені пенсійні витрати (цільова орієнтація – покриття непередбачених пенсійних зобов'язань уряду не за рахунок кошти загальнодержавного пенсійного фонду), які формуються не з індивідуальних пенсійних внесків.

Один з найбільших фондів суверенного добробуту в світі, Норвезький пенсійний фонд Глобал, інвестує кошти 8400 компаній в світі, не керуючи компаніями, а лише прибрати їх акції. З метою диверсифікації ризиків, для Фонду Глобал його управляючою компанією встановлено обмеження в розмірі володіння акціями однієї компанії – не більше 1% вартості акцій в інвестиційному портфелі.

Як універсальний власник, фонд намагається бути впевненим, що якісне корпоративне управління, охорона навколишнього середовища та соціальні питання враховуються суб'єктами інвестування. Свої опікунські обов'язки фонд розглядає через жорстке дотримання широко поширених етичних

цінностей. У сфері захисту навколишнього середовища норвезьке міністерство фінансів розпочало нову інвестиційну програму для Фонду, яка фокусується на можливостях інвестування в екологічні проекти. Однак на глобальному рівні ведеться пошук нових механізмів фінансування "зелених" інвестиційних проектів. Роль таких механізмів в трансформації економіки в напрямку сталого розвитку поступово зростає. Наприклад, при формуванні програми підтримки розвитку "зеленої" економіки вони можуть прийняти за мету і з'єднати її зі специфічними показниками, – наприклад, скорочення шкідливих викидів CO₂, забезпечення якісною питною водою, поліпшення санітарних умов, просування ідеї біорізноманіття. Все, крім ідеї зменшення бідності. Уряд Норвегії початок вивчати способи включення фактора зміни клімату як визначального при прийнятті інвестиційних рішень. На додаток навряд вирішив заснувати екологічну інвестиційну програму, спрямовану на розвиток чистої енергетики, поліпшення енергоефективності, зниження і утримання певного рівня парникових газів, вдосконалення водопостачання, управління відходами та забрудненнями. Сьогодні близько 7 млрд норвезьких крон задіяні в екологічних інвестиційних програмах. Інвестиції в екологічні акції мають на меті ексклюзивно фінансувати екологічні проекти. До них, в першу чергу, належать Зелені бонди Світового банку (World Bank Green Bonds), які будуть розглядатися як постійно діюча частина оперативного менеджменту. Екологічна програма інвестицій включає інвестиції в компанії, які розвивають технології чистої енергетики і збереження водних ресурсів. Крім того, Уряд Норвегії розглядає програму по просуванню ідей і

принципів сталого розвитку на ринки країн, що розвиваються. Обидві ці програми розраховані сумарно на 20 млрд норвезьких крон. Останнє має практичне значення для економіки України, оскільки екологічна ситуація в нашій країні хвилює світову спільноту. І для вирішення проблеми охорони або відновлення навколишнього середовища глобального масштабу було б доцільним звернутися до європейських суверенних фондів за фінансовою підтримкою в частині виділених для реалізації екологічних інвестиційних програм. Те ж стосується проектів по збереженню клімату, очищення від забруднення в результаті промислової діяльності акваторії Чорного моря та інших водних басейнів, відновленню біорізноманіття Карпат.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Співпраця в галузі чистої енергетики, енергоефективності та екології з країнами, що визначають політику і механізми реалізації стратегії сталого розвитку, а також їх великими інституційними інвесторами має велике значення для України. Це пов'язано з неможливістю ізолювати від світового співтовариства вирішити ряд науково-технічних і екологічних проблем глобального масштабу. У разі прийняття Україною Стратегії сталого розвитку та розробки Програми такого розвитку, держава, а також її стратегічні підприємства, які долучаться до реалізації програми, зможуть розраховувати на інвестиційну підтримку пріоритетних проектів через ресурсну базу фондів суверенного добробуту, а також інших груп інституціональних інвесторів – на довгострокові інвестиції, технології та їх науково-технічний супровід.

Список літератури

1. Аналіз енергетичних стратегій країн ЄС та світу і ролі в них відновлюваних джерел енергії: аналітична записка БАУ №13 / Гелетуха Г.Г. та ін. Київ, 2015. URL: <http://www.uabio.org/img/files/docs/uabio-position-paper-13-ua.pdf> (дата звернення 01.03.2017).
2. Офіційний сайт International Energy Agency. Energy Efficiency Indicators Statistics: Country Practices Database. URL: <https://www.iea.org/eeindicatorsmanual/> (дата звернення 03.03.2017).
3. Офіційний сайт Bloomberg. Bond, green bond – licensed to thrill investors? URL: https://www.bloomberg.com/businessweek?utm_source=bloomberg-menu&utm_medium=bnf (дата звернення 03.03.2017).
4. Pension Funds Investment in Infrastructure A Survey: International Futures Programme Project on Strategic Transport Infrastructure to 2030 / OECD, 2011. URL: <http://www.oecd.org/futures/infrastructureto2030/48634596.pdf> (дата звернення 01.03.2017).

5. Energy technology perspectives 2012 / OECD/IEA, France. 2012. URL: https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/ETP2012_free.pdf (дата звернення 01.03.2017).

6. Global CCS Institute. The costs of CCS and other low-carbon technologies: Issues Brief. 2011. URL: <http://www.globalccsinstitute.com/publications/costs-ccs-and-other-low-carbon-technologies> (дата звернення 01.03.2017).

7. Della Croce, R., C. Kaminker and F. Stewart (2011). “The Role of Pension Funds in Financing Green Growth Initiatives”, OECD Publishing, Paris. URL: <http://www.oecd.org/finance/private-pensions/49016671.pdf> (дата звернення 01.03.2017).

8. IMF Sovereign Wealth Funds – A Work Agenda, 2008. URL: <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2008/022908.pdf> (дата звернення 01.03.2017).

References

1. Heletukha, H.H. (2015), “Analysis of energy strategies of EU countries and the world and the role of renewable energy sources in them”, BAU. Vol. 13 available at: <http://www.uabio.org/img/files/docs/uabio-position-paper-13-ua.pdf>, (Accessed 1 March 2017).

2. The official site of the International Energy Agency (2017). available at: <https://www.iea.org/eeindicatorsmanual/> (Accessed 1 March 2017).

3. The official site of Bloomberg, Bond (2017). available at: https://www.bloomberg.com/businessweek?utm_source=bloomberg-menu&utm_medium=bnf (Accessed 3 March 2017).

4. IEA (2017), “Energy Efficiency Indicators Statistics: Country Practices Database”. available at: <https://www.iea.org/eeindicatorsmanual/> (Accessed 1 March 2017).

5. OECD (2011), “Pension Funds Investment in Infrastructure A Survey: International Futures Programme Project on Strategic Transport Infrastructure to 2030” available at: <http://www.oecd.org/futures/infrastructureto2030/48634596.pdf> (Accessed 1 March 2017).

6. OECD/IEA (2012), “Energy technology perspectives 2012” available at: https://www.iea.org/publications/freepublications/publication/ETP2012_free.pdf (Accessed 1 March 2017).

7. Global CCS Institute (2011), “The costs of CCS and other low-carbon technologies: Issues Brief”. URL: available at: <http://www.globalccsinstitute.com/publications/costs-ccs-and-other-low-carbon-technologies> (Accessed 1 March 2017).

8. IMF (2008), “Sovereign Wealth Funds – A Work Agenda”, available at: <http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2008/022908.pdf> (Accessed 1 March 2017).

O. Lapko, *Doctor of Economics, Professor, Head of Department of Finance, International University of Finance*

Institutional investors in dealing with the sustainable development problem on the market of clean energy

The necessity and organizational mechanisms of engaging the institutional investors to addressing the problems of financial support for sustainable development and control over the compliance of companies' activities with the principles of sustainable development has been considered. The problems that hinder the assurance of sustainable development in Ukraine have been justified; there are the absence of relevant legislation and fundamental sustainable development strategy among them. Taking into account the substantial amounts of the investments needed and their long-term nature, the particular role of sovereign wealth funds in solving the tasks of environmental activity of energy companies has been emphasized. Through the example of positive experience of the most progressive sovereign funds in regulating and control of the activity of the major companies in the field of compliance with the principles of sustainable development the necessity of adopting the full-fledged sustainable development strategy by Ukraine and involving oil and gas companies and other environmentally hostile traditional energy companies into its implementation has been justified.

Keywords: institutional investors, sustainable development, problems, strategy, Energy companies, innovative financial mechanisms, control.

Стаття надійшла до редакції 21.03.2017